

O nas

Organiziranost

Kontakti

Območne enote

Usmerjanje otrok

Nagrade in priznanja

Priznanja Blaža Kumerdeja

Priznanja 2015

O življenju in delu

Pretekla priznanja

Zavodova priznanja

Knjižnica

Informacije javnega značaja

Temeljne naloge

Razpisi in javne objave

Logotipi

Partnerji

O življenju in delu Blaža Kumerdeja

Čas, v katerega postavljamo Blaža Kumerdeja (1738 – 1805) je doba razsvetljenstva, ki je s svojimi novimi pogledi na svet in življenje spreminjala družbe tedanjega še fevdalnega obdobja. To se lepo odraža pri avstrijski vladarici Mariji Tereziji (vlada 1740 – 1780) in njenem sinu Jožefu II. (1780 -1790), pa še pri nekaterih drugih evropskih vladarjih. Blaža Kumerdeja torej lahko postavimo v čas slovenskih razsvetlencev – barona Žige Zoisa, A. T. Linhartarja in V. Vodnika. Bil pa je to tudi čas, ko si je avstrijski dvor v duhu tistega časa s številnimi reformami prizadeval ujeti stik z modernimi državami. Prav gotovo je med največja prizadevanja sodila tudi šolska reforma cesarice Marije Terezije, ki pa je poleg obveznega šolstva za vse otroke (1774) načela tudi vprašanje jezika v katerem se bo pouk izvajal.

Blaž Kumerdej je leta 1773 na Dunaju končal študij prava in bil imenovan za ravnatelja ljubljanske normalke (t.j. najvišji tip osnovne šole iz konca 18. in začetka 19. stol.), vmes je bil še okrožni šolski nadzornik v Celju.

Svojo razsvetlensko miselnost in slovensko narodno zavest je izpričal še zlasti z načrtom za organizacijo osnovne šole na Slovenskem, saj je vse od prvih začetkov od Trubarja in ostalih protestantov nismo imeli.

Kumerdej je v svoj načrt zapisal, naj bi se pri nas uveljavile tako imenovane nedeljske šole, ki bi jih vodili cerkovniki, vendar le tisti, ki so večji pisanja in branja. Pouk bi potekal v slovenskem jeziku, ki ga ljudstvo razume. Prav tako je Kumerdej predlagal cesarici, naj bi vse tiste cerkovnike, ki ne znajo brati in pisati odpustili iz službe, šole pa je želel podvreči kontroli okrožnih uradov.

Jasno je, da si je s temi svojimi predlogi Kumerdej nakopal precej jeze s strani takratnih visokih cerkvenih dostojanstvenikov (npr. stiškega opata), češ kaj pa bo kmetu znanje branja in pisanja. Poleg tega bi poseg v odstavljanje cerkovnikov pomenil tudi poseganje v notranje zadeve cerkve. Blaž Kumerdej pa je na drugi strani zapisal v pismu cesarici Mariji Tereziji, da je izobrazbeni nivo na Kranjskem zelo nizek in da zna brati le nekaj sto ljudi. Kako naj potem neuki in neizobraženi ljudje delajo več in bolje ter s tem državi plačujejo več davkov?

Kot je bilo že rečeno je bil Kumerdej od leta 1773 imenovan za ravnatelja normalke, oziroma »učiteljskiča z vadnico« in da je prevzel vlogo pedagoško izobraževati učiteljske kandidate in tudi že nameščene učitelje. Pri tem je upošteval načelo, da je pri nas za ta poklic nujno poznavanje slovenščine, ne pa tudi nemščine.

Ko je leta 1785 Kumerdej opravil pedagoški izpit za okrožnega šolskega komisarja si je od naslednjega leta prizadeval za boljši obisk, materialne pogoje ter izpopolnjevanje učiteljeve strokovne usposobljenosti. Njegovo delovanje na Celjskem je bilo še toliko pomembnejše, ker je bil položaj slovenščine na Štajerskem precej slabši kot pa na Kranjskem.

Poleg svojega dela na področju šolstva se je Kumerdej posvečal tudi prevajanju, bil cenzor in avtor številnih razprav v katerih je iskal stike z ostalimi slovanskimi narodi.

Skratka – rečemo lahko, da je imel Blaž Kumerdej izjemno pomembno vlogo za razvoj šol in šolskega sistema na Slovenskem, da si je prizadeval za dvig splošne izobrazbe na Slovenskem in s tem tudi izpričal svojo visoko narodno zavest. Poleg tega pa je bil tudi prvi, ki se je v našem, slovenskem prostoru zavedal pomena izobraževanja učiteljev in to izobraževanje tudi izvajal v praksi pač v skladu s potrebami in usmeritvami pedagoške stroke tistega časa. (npr.: učenci naj znanja ne le reproducirajo, pač pa ga naj tudi razumejo!)

Zaključimo lahko torej, da smo Slovenci po dvesto letih od izida prvih slovenskih knjig z razsvetljenci stopili v krog omikanih evropskih narodov. In vloga Blaža Kumerdeja med razsvetljenci je za razvoj šolstva in izobraževanja tako zelo pomembna, da si zasluži posebno pozornost, še posebej zato, ker so se njegove ideje uresničile tudi v praksi.

Literatura: Zgodovina Slovencev (1979) CZ, Lj., Vlado Schmidt, Zgodovina šolstva in pedagogike na Slovenskem (1989), DE Lj., Enciklopedija Slovenije (1992) MK, Lj

Zavod RS za šolstvo
Poljanska cesta 28, Ljubljana
Telefon: 01 300 51 00
Telefax: 01 300 51 99
E-pošta: info.zrss@zrss.si

Kontakti

Nd **Zasebnost**

Območne enote
Celje
Koper
Kranj
Ljubljana
Maribor
Murska Sobota
Nova Gorica

© Zavod RS za šolstvo.
Vse pravice pridržane.

Piškotki
Eduroam

Digitalna bralnica
Projekti ESS/ESRR